

Xuraman AĞAYEVA
fəlsəfə doktoru

TƏHSİLİN İNFORMASIYA TƏMİNATINDA TÖVSIYƏ BİBLİOQRAFİK VƏSAİTLƏRİN ƏHƏMİYYƏTİ

Açar sözlər: pedaqoji bibliografiya, tövsiyə bibliografiyası, bibliografik vəsait, bibliografik informasiya təminatı, uşaq ədəbiyyatının bibliografiyası.

Ключевые слова: педагогическая библиография, рекомендательная библиография, библиографическое пособие, библиографическое информационное обеспечение, библиография детской литературы.

Keywords: Pedagogical bibliography, Recommendation bibliography, Bibliographic means, provide for bibliographic information, Bibliography of the child literature.

Azərbaycanda təhsilin bibliografik informasiya təminatında sahə üzrə tərtib olunmuş tövsiyə bibliografik vəsaitlər sistemi mühüm rol oynayır. Bibliografiyanın mühüm qollarından birini təşkil edən tövsiyə bibliografiyası insanların təhsil, şəxsi təhsil, təlim, mənəvi əxlaqisi tərbiyə kimi mühüm bir işə xidmət edir. Respublikamızda da təhsil sahəsi üzrə tövsiyə bibliografiyası nümunələrinə rast gəlmək olar.

XX əsrin 20-30-cu illərində respublikamızda pedaqoji sahə üzrə tövsiyə bibliografiyası dövrün tələblərinə cavab verəcək səviyyədə deyildi. Müxtəlif bilik səviyyəli geniş oxucu kütləsi və xüsusilə ayr-ayrı peşələrlə məşğul olan insanların bibliografik informasiya tələbatını ödəyəcək tövsiyə vəsaitləri azlıq təşkil edirdi.

XX əsrin 40-cı illərin əvvəllərində bir sıra bibliografik göstəricilər meydana gəlmişdi. «Uşaq ədəbiyyatı: İbtidai məktəblər üçün annotasiyalı kitab kataloqu (tərt.ed.: X.Abdullayeva) (1940) [9] adlanan göstərici Elmi-Tədqiqat Məktəblər İnstitutu tərəfindən çap olunmuşdur. Müəllimlərə, kitabxanaya, işçilərinə və həm də valideynlərə uşaqların məktəbdənkənar mütləsinə rəhbərlik məqsədi güdən ilk tövsiyə vəsaiti kimi diqqəti cəlb edən bu bibliografik göstərici Azərbaycanda tövsiyə bibliografiyasının inkişafı tarixində mühüm yer tutur. Göstəricinin giriş hissəsində düzgün olaraq qeyd edilir ki, «ancaq uşaq kitabı nəşr etmək azdır, bu kitabları məktəblilərə çatdırmaq, onların malı etmək lazımdır. Bunun üçün sinifdən xaric oxunu düzgün təşkil etmək, uşaqların kitaba olan maraqlarını, bu sahədəki tələblərini öyrənmək, mümkün qədər bu tələblərin yerinə yetirilməsinə çalışmaq lazımdır [9, 3].

Göstəricidə cəmi 32 adda əsər əhatə olunmuşdur. Onların çox məhdud olan biblioqrafik təsvirləri qısa və uşaqların başa düşdükləri dildə yazılmış annotasiya ilə müşayiyyət olunur.

Vəsaitin daxilində biblioqrafik təsvirlərin düzülüşündəki qeyri-ardıcillıq onun mütaliyəyə rəhbərlik vəsaiti kimi roluna mənfi təsir göstərir. Doğrudur, annotasiyalardan sonra məlum kitabın necənci sinif şagirdi üçün nəzərdə tutulduğu qeyd olunur. Uşaqların mütaliəsinə rəhbərlik məqsədilə tərtib olunan bu tövsiyə vəsaiti respublikanın biblioqrafik informasiya ehtiyatları sistemində vacib yer tutur.

M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasında hazırlanmış "Ailədə və məktəbdə kommunist tərbiyəsi: Müxtəsər biblioqrafik yaddaş (1953) (tərt ed.: M.Nəcəfova, V.Sitoviç), "Ailədə və məktəbdə tərbiyə: Qısa biblioqrafik yaddaş (Tərt ed.: M.Kazımova) (1954) [2] tövsiyə vəsaitləri də əhəmiyyətli-dir. Hər iki vəsait sovet dövrünün məhsuludur və ona məxsus ideoloji çərçivədən kənara çıxma bilməmişdir. Ona görə də haqqında bəhs olunan tövsiyə xarakteril biblioqrafik vəsaitlər müasirlik baxımından öz aktuallığını bir qədər itirmiş hesab edilə bilər. Lakin Azərbaycan biblioqrafiyası tarixində onlar danılmaz faktlardır və həm də biblioqrafiyaşünaslıq baxımından bəzi əhəmiyyətli cəhətlərə malikdirlər. Həmin vəsaitlərdə xüsusilə biblioqrafiyalaşdırma metodikası üçün indi də əhəmiyyətli ola biləcək üsullar özünü göstərir.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin (ADPU) və onun Elmi Kitabxanasının pedaqoji sahə üzrə biblioqrafik fəaliyyəti təqdirəlayiqdir. ADPU təhsil sisteminin ayrı-ayrı sahələrində çalışan pedaqoji işçilərə kömək məqsədilə dərsləklərin, dərslər vəsaitlərinin, metodik ədəbiyyatın, proqramların hazırlanmış və çap edilməsində böyük işlər görmüşdür. ADPU-nun Elmi Kitabxanasının əməkdaşı Ş.Hüseynova 1938-1962-ci illərdə universitetin qiyabi şöbəsi tərəfindən çap edilmiş vəsaitləri toplamış və həmin vəsaitlər əsasında «Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutun qiyabi şöbə üzrə vəsait nəşrinin sistemli göstəricisi» (1938-1962) [3] adlı mülahizəli tövsiyə ədəbiyyat göstəricisi tərtib etmişdir və göstərici 1963-cü ildə ADPU-nun nəşriyyatında çap olunmuşdur.

Göstəricinin pedaqoji sahənin biblioqrafik informasiya təminatında əsas əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, geniş bir dövr üzrə qiyabi təhsil alan tələbələr üçün çap olunmuş vəsaitlər haqqında biblioqrafik informasiyanı bu göstərici vasitəsilə əldə etmək olar. Digər əhəmiyyətli cəhəti odur ki, pedaqoji sahənin informasiya istifadəçiləri göstərici vasitəsilə ADPU-də tədris ədəbiyyatının yaranması tarixi, nəşr tarixini, 1938-1962-ci illərdə universitetin nəşriyyatçılıq fəaliyyəti haqqında informasiya əldə edə bilərlər.

Göstəricidə verilən bölmələr, ədəbiyyatın qruplaşdırılması sahə mütəxəssislərinin pedaqogikanın müxtəlif sahələrinə dair sorğuların ödənilməsində mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Göstəricinin birinci əsas bölməsi «Pedaqogika» adlanır. Pedaqogika fənni məlum olduğu kimi Azərbaycan Dövlət Xarici Dillər Universitetində, Bakı Dövlət Universitetində, Azərbaycan Dövlət Slavyan Universitetində, ümumiyyətlə pedaqoji kadr hazırlayan bütün ali məktəblərdə tədris olunur. Biblioqrafik göstəricinin «Pedaqogika» bölməsi bu fənnə aid qiyabiçi tələbələr üçün pedaqoji universitetin çap etdirdiyi kitablar haqqında tam məlumat əldə etmələrinə kömək edir. Bu bölmədə pedaqogika üzrə həm orijinal və həm də tərcümə nəşrlərinin biblioqrafik təsviri verilmişdir.

Biblioqrafik göstəricinin digər altbölməsi «Məktəb gigiyenası» adlanır. Məlum olduğu kimi, universitetdə «Məktəb gigiyenası» xüsusi bir fənn kimi tədris olunur. Bu fənni tədris edən müəllimlər və onu öyrənən tələbələr bu sahədə çap olunmuş kitabları və başqa metodiki ədəbiyyatı öyrənməli olurlar. Göstəricinin müəllifi bu sahədə mütəxəssislərə kömək məqsədilə xüsusi bir bölmə – «Məktəb gigiyenası» adlı altbölmə verməklə bu fənnə dair çap olunmuş kitabların biblioqrafik təsvirini əks etdirmişdir. Göstəricinin birinci bölməsində olduğu kimi burada da tərcümə və orijinal nəşrlər öz əksini tapır.

Sahə mütəxəssisləri üçün daha əhəmiyyətli olan bölmələrdən biri də «Pedaqogika tarixi» adlanır. Bu bölmənin pedaqogika fənninin tarixini öyrənənlərə kömək məqsədilə mühüm əhəmiyyəti vardır. Bu fənni tədris edən müəllimlər və tələbələr 1962-ci ilə qədər Azərbaycanda pedaqogika tarixinə dair dərc olunmuş mənbələr haqqında bu bölmədən biblioqrafik informasiya ala bilərlər. Göstəricinin müəllifi sahə mütəxəssislərinə kömək məqsədilə pedaqogika tarixinə dair universitet tərəfindən çap olunmuş materialları bu bölmə daxilində əlifba qaydası ilə yerləşdirmişdir.

Məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrin işçiləri də pedaqoji ədəbiyyatın əsas oxucularından biri hesab olunur. Məktəbəqədər tərbiyə həmçinin universitetin müvafiq fakültələrində tədris olunan xüsusi fənn hesab olunur. Bu fənnə aid çap olunmuş sənədlər fənni tədris edən müəllimlər, tələbələr və həm də məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrində çalışan işçilər üçün əhəmiyyətlidir. Bu sahənin mütəxəssislərinin biblioqrafik informasiya tələbatını ödəmək üçün göstəricinin müəllifi «Məktəbəqədər tərbiyə» adlı xüsusi bölmə vermişdir. Pedaqoji universitet tərəfindən məktəbəqədər tərbiyə məsələlərinə aid çap olunmuş tədris ədəbiyyatı bu bölmədə öz əksini tapır.

Göstəricidə verilmiş ayrı-ayrı bölmələrin mövzularından göründüyü kimi universitet tərəfindən çap edilmiş bu göstərici pedaqoji sahənin biblioqrafik informasiya təminatında mühüm əhəmiyyət kəsb

edir. Göstəricinin tərтіbi metodikası, bölmələrin verilməsi, bölmələr üzrə ədəbiyyatın sistemləşdirilməsi bibliografiyalaşdırmanın metodikası nöqtəyi-nəzərindən düzgündür. Hər bölmə daxilində dərslіklər, dərş vəsaitləri, proqramlar, metodik vəsaitlər əlifba qaydası ilə sistemləşdirilmişdir. Bibliografik göstəricinin bölmələri daxilində materialların əlifba prinsipi ilə sistemləşdirilməsi ilkin sənədlərin nəşr tarixini öyrənmək baxımından çətinlik törədir. Bibliografik göstəricinin çapa hazırlanmasında ADPU-nun Elmi Kitabxanasının xüsusi rolu vardır. Bibliografik göstəricinin çap olunduğu il Azərbaycan bibliografiyasının inkişafının ilk dövrləri hesab olunur. Pedaqoji Universitetin Elmi Kitabxanasının bu sahədə fəaliyyəti milli bibliografiyanın inkişafı tarixində ilk uğurlu addım kimi гейд етмяк olar.

Qeyd olunduğu kimi, bibliografik vəsait tərтіb olunarkən bibliografiyaşunaslığın metodiki əsasları nəzərə alınmış və vəsaitin məlumat aparatı düzgün tərтіb olunmuşdur. "Müəlliflərin və müəllifsiz əsərlərin adlar göstəricisi" adlanan köməkçi aparatı tərтіb etməkdə tərтіbçinin əsas məqsədi vəsaitdən istifadəni asanlaşdırmaq, bibliografik axtarışı düzgün təşkil etmək və vaxt itkisinə yol verməmək olmuşdur.

F.B.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası da uşaqlar üçün müxtəlif tövsiyə vəsaitləri nəşr etdirmişdir. Kitabxana tövsiyə bibliografik vəsaitləri vasitəsilə az yaşlı oxucuların müəliəsinə kömək etmək vəzifəsini qarşısına qoyur. Kitabxananın buraxdığı vəsaitlər əsasən kiçik həcmli olur. Bunlardan «S.S.Axundov» (1968), «Mirmehdi Seyidzadə» (1968), «Qılman Musayev» (1968), "Pionerlər üçün nə oxumalı" (1977) adlı yaddaş xarakterli vəsaitləri qeyd etmək olar. Bunlarla bərabər, kitabxana tərəfindən nisbətən iri həcmli göstəricilər də nəşr edilmişdir. Məsələn, «Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı» (1950-1968) (tərt. ed.: A.Əsədullayev (1970) [4], «Писатели Азербайджана – детям» (сост. Т.П.Попова) (1972), «Uşaqların hərbi vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə edilməsi» (tərt. ed.: A.Abbasov) [1], «Uşaq ədəbiyyatı bibliografiyası (1985-1990)» (tərt. ed.: Z.Dadaşova) (1992) [10], «Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı (1969-1990)» (tərt. ed.: Z.Dadaşova) (1996) [25] adlı vəsaitləri qeyd etmək olar. Hər bir vəsait uşaqların müəliəsinə rəhbərlik, onların beynəlmiləl tərbiyəsi, pedaqoji-psixoloji hazırlığı məqsədini güdür.

«Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı (1950-1968)»[4] adlı vəsaitdə ədəbiyyat üç hissədə qruplaşdırılmışdır. Onun birinci hissəsi «Məktəbəqədər yaşlı uşaqlar və 1-2-ci sinif şagirdləri üçün ədəbiyyat», ikinci hissəsi «3-4-cü sinif şagirdləri üçün ədəbiyyat», üçüncüsü isə «5-8-ci sinif şagirdləri üçün ədəbiyyat» adlanır. Hissələr daxilində müvafiq ədəbiyyat janrlara görə verilir, təsvirlər isə müəlliflərə və ya əsər adlarına

görə əlifba sırası ilə düzülür. Qeyd etmək lazımdır ki, ayrı-ayrı hissələrdə əvvəl şifahi xalq ədəbiyyatı, sonra isə poeziya və nəsr əsərləri təsvir olunur. Nədəndirsə uşaqlar üçün yazılmış dram əsərləri nəzərə alınmamışdır. Ayrı-ayrı əsərlərə qısa annotasiya yazılmışdır. Lakin bu annotasiyalarda uşaqların yaş xüsusiyyətlərini fərqləndirən və ona müvafiq mütaliəni istiqamətləndirən cəhətlərə az diqqət verilmişdir. Məsələn, 1-2-ci sinif şagirdləri ilə 5-8-ci sinif şagirdləri üçün nəzərdə tutulan əsərlərə yazılan annotasiya dil və məzmun etibarilə fərqləndirilsə yaxşı olardı. 1-2-ci sinif şagirdlərinə tövsiyə edilən əsərlərə yazılan annotasiyalar sadə dildə olmalı və orada uşaqları mütaliəyə maraqlandıran ünsürlərə daha geniş yer verilməlidir. Mütaliyə kömək məqsədi güdən bu vəsaitdə ədəbiyyatın düzülüşündə məntiqi ardıcılığa riayət olunmaması onun qüsurlu cəhətlərindəndir. Ümumilikdə götürüldükdə isə «Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı» adlı vəsait Azərbaycanda uşaq ədəbiyyatının biblioqrafiyası sahəsində mühüm nailiyyət hesab olunmalıdır.

Kitabxananın müvafiq şöbələri tərəfindən hazırlanmış «Hüquqi biliklərin uşaqlar arasında təbliği: metodiki biblioqrafik tövsiyələr» (1982), «Vahid ailədə: metodiki-biblioqrafik vəsait» (1982), «Kiçikyaşlı məktəblilər arasında ilk mənəvi tərbiyənin formalaşması: tövsiyələr» (1983), «Məktəbli oxucular arasında mülki-müdafiə biliklərinin təbliği: metodiki-biblioqrafik tövsiyə» (1984), «Odlu illərin qəhrəmanları» (1985), «Sov. İKP MK-nın «Ümumtəhsil və peşə məktəbi islahatının əsas istiqamətləri» qərarı ilə əlaqədar 7-9-cu sinif şagirdlərinin peşəyönümünün düzgün istiqamətləndirilməsində uşaq və məktəb kitabxanalarının işi: metodiki-biblioqrafik tövsiyələr» (1985), «Uşaq və məktəb kitabxanalarında hərbi-vətənpərvərlik ədəbiyyatının təbliği: metodiki biblioqrafik tövsiyə» (1985) və başqa vəsaitlər mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu vəsaitlərin həcmi 7-19 səhifədən ibarətdir.

Kitabxananın elmi-metodiki şöbəsi tərəfindən hazırlanmış və M.F.Axundov adına Milli Kitabxananın mətbəəsində çap olunmuş «Məktəbli oxucular arasında mülki müdafiə biliklərinin təbliği» (1984) adlı vəsait (tərt. ed.: A.Abbasova) diqqəti daha çox cəlb edir. Metodiki tövsiyə xarakteri daşıyan bu vəsait iki hissədən ibarətdir. Birinci hissədə oxucular arasında mülki-müdafiə işlərinin aparılmasına dair tövsiyələr, ikinci hissədə isə kitabxanaçılara nəzərdə tutulan işdə köməklik məqsədilə lazımi ədəbiyyatın biblioqrafik təsviri verilmişdir. Son illərdə yalnız Azərbaycan dilində çıxmış ədəbiyyat nəzərə alınmış, biblioqrafik təsvirlər qısa annotasiya ilə müşayiət olunmuşdur. Annotasiyalar uşaqları həm istiqamətdirmək, həm də məlum kitaba marağını artırmaq məqsədini güdür.

Adları çəkilən bütün vəsaitlər öz daxili quruluşlarına, yəni tərtibi metodikasına görə bir-birlərindən o qədər də fərqlənmirlər və ona görə də ayrı-ayrılıqda onların üzərində dayanmağa ehtiyac yoxdur. Lakin bir məsələni xüsusi qeyd etmək olar ki, uşaq oxucularının dəyərləndirici funksiyalı biblioqrafik informasiyaya daha çox ehtiyacları vardır. Ona görə ki, uşaqların mütaliəsinə ilk vaxtdan düzgün istiqamət vermək vacib məsələ idi və bu işdə o zaman tövsiyə biblioqrafiyası böyük rol oynaya bilərdi. Əldə olunan faktlar açıq-aydın göstərir ki, mövcud olan vəsaitlər sistemi nə mövzu əhatəliyinə və nə də məqsəd-oxucu istiqamətinə görə oxucuların ümumi və getdikcə müxtəlif səbəblərdən artan tələbatlarına uyğun gəlmirdi və bu da onların istifadə səmərəliliyinə mənfi təsir göstərirdi. Biblioqrafik vəsaitlərin tərtibi və nəşri planının hazırlanmasındakı kampaniyaçılıq və bir qədər də kortəbiilik heç bir əhəmiyyətli dəyişikliyi aparmırdı və perspektivsiz nəticəyə gətirib çıxarırdı. Buradan belə nəticə çıxır ki, respublikamızda ümumiyyətlə, biblioqrafik fəaliyyətin, o cümlədən tövsiyə biblioqrafiyasının intensiv inkişafını təmin edən iş üsulunu axtarıb tapmaq lazım gəlirdi. Buna nail olmaq üçün əsas şərtlərdən biri biblioqrafik fəaliyyətdir. Respublika Uşaq Kitabxanası Azərbaycanda uşaq ədəbiyyatının tövsiyə biblioqrafiyasının yaradılması sahəsində fəaliyyətini davam etdirir.

1976-1980-ci illərdə Respublika Uşaq Kitabxanası tərəfindən təxminən 24 adda belə vəsait hazırlanmışdır. Onlardan bir qismi «Nə oxumalı?» seriyası ilə tərtib edilmiş kiçik həcmli tövsiyə ədəbiyyat siyahılardan, bir qismi kitabxana işçiləri və uşaq mütaliəsinə rəhbərlik edənlər üçün nəzərdə tutulan metodiki biblioqrafik vəsaitlərdən ibarətdir. Onların mövzuları da xeyli genişləndirilmişdir. Belə ki, həmin vəsaitlər içərisində elmi-təbii, bədii ədəbiyyat, görkəmli yazıçılar, təbiəti mühafizə məsələləri ilə bağlı mövzulara təsadüf edirik.

Uşaqlarda estetik tərbiyə, vətənpərvərlik, əmək tərbiyəsi, idmana həvəsləndirməklə əlaqədar mövzularda kitabxananın tövsiyə biblioqrafik vəsaitlər sistemi də müəyyən yer tutur. Məsələn, «El bilir ki, sən mənimsən» (metodiki biblioqrafik məktub, tərt. ed.: S.Osmanzadə, 1980), «Uşaq və məktəb kitabxanalarında şagirdlər arasında estetik tərbiyənin aparılması» (mütaliyəyə rəhbərlik məqsədli təşkilati-metodik məktub, 1978), «Yaradıcı əməyin yeni qütbləri» (1977), «İdman bizim dostumuzdur» (tərt. ed.: S.Nəcəfova, 1980), «Təbiəti sev və qoru» (1977) və başqalarını göstərmək olar. Azərbaycan və rus dillərində tərtib olunan bu metodik biblioqrafik vəsaitlər əsasən uşaq və məktəb kitabxana işçilərinə köməklik göstərmək məqsədini güdür.

Kitabxananın tərtib etdiyi bəzi vəsaitlər uşaqların peşə seçmələrinə kömək etmək, elmi-təbii ədəbiyyatın uşaqlar arasında yayılmasına təsir

göstərmək məqsədi güdüdü. «7-8 sinif şagirdlərinin peşə seçmələrinin düzgün istiqamətləndirilməsində uşaq kitabxanalarının işi» (mütaliyə rəhbərlik) (tərt. ed.: K.Babayeva), «Yayda nə oxumalı? (1-3 sinif şagirdləri üçün tövsiyə ədəbiyyat siyahısı) (1979), «Elmi-təbii ədəbiyyatın məktəblilər arasında təbliği» (1-8 sinif şagirdləri üçün metodiki bibliografik vəsait) (1980) kimi vəsaitlər belələrindəndir.

Bütün bunlar göstərir ki, kitabxana uşaqların mütaliəsinə rəhbərlik, dünyagörüşlərinin genişləndirilməsi, peşə seçmələrinə köməklik, estetik və vətənpərvərlik tərbiyələrinə təsir göstərmək məqsədi güdən xeyli tövsiyə-metodiki vəsaitlərin hazırlanmasına diqqəti artırmışdır. Bunların bəziləri sırf metodiki məktub xarakteri daşısalar da müəyyən ədəbiyyat siyahıları ilə müşayiət olunur və ona görə də sahənin tövsiyə bibliografik vəsaitlər sistemində daxil edilə bilirlər. Lakin qanəddici olmayan iki əsas cəhəti qeyd etmək lazımdır. Birincisi, həmin vəsaitlərin tərtibi metodikasından çatışmazlıqla əlaqədardır. Bu hər şeydən əvvəl ədəbiyyatın seçilməsində, qiymətləndirilməsində, bibliografik yazıların qruplaşdırılmasında və həm də annotasiyaların verilməsində özünü göstərir. Bir sözlə, dövrün bibliografiyalaşdırma metodikasının nailiyyətlərindən heç də tamamilə istifadə olunmurdu. İkinci cəhət demək olar ki, bütün adları çəkilən vəsaitlərin ya rotaprint, ya da makina vasitəsilə surətlərinin artırılıb yayılması ilə bağlıdır. Xüsusilə makinada çap edilən vəsaitlər daha az cəlbəddici olur. Halbuki uşaq oxucuları üçün bibliografik vəsaitlərin illüstrasiyalı, bədii cəhətdən zövqlə buraxılması lazım gəlir. Respublika Uşaq Kitabxanasına uşaq və məktəb kitabxanaları sistemində həm əməli və həm də metodiki mərkəz kimi uşaqlar və məktəblilər üçün daha faydalı, məqsədyönlü ədəbiyyat əhatəliyinə malik, metodiki cəhətdən yüksək elmi səviyyəli, oxucuların və valideynlərin çoxcəhətli maraqlarına uyğun gələn tövsiyə vəsaitlərinin hazırlanmasına diqqətin artırılması tövsiyə olunur.

Yekun olaraq onu qeyd etmək olar ki, Azərbaycanda pedaqoji elmlərin tövsiyə bibliografiyası müəyyən mənada inkişaf etmişdir və bu sahədə M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası, F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası mühüm rol oynamışlar. Lakin bu sahə bibliografiyaşünaslığın ən az tədqiq edilmiş sahəsidir. Pedaqoji prosesin ayrı-ayrı sahələrini əhatə edən bibliografik vəsaitlər hələ də yaradılmamışdır. Bu da pedaqogikanın müxtəlif sahələri üzrə ədəbiyyat axtarışına öz mənfi təsirini göstərir. Adları çəkilən kitabxanaların bu sahəyə diqqəti artırmaları gərəklidir.

ƏDƏBİYYAT

1. Abbasov A. *Uşaqların hərbi vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə edilməsi: Metodik bibliografik vəsait*. Bakı: Qızıl Şərq, 1972, 27 s.
2. *Ailədə və məktəbdə tərbiyə: Qısa bibliografik yaddaş / Tərt. ed.: M.Kazımova; M.F.Axundov ad.* ADK. Bakı, 1954, 7 s.
3. *Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutun qiyabi şöbə üzrə vəsait nəşrinin sistemli göstəricisi (1938-1962): Mülahizəli tövsiyə ədəbiyyat göstəricisi / Tərt. ed: Ş.Hüseynova*. Bakı: APİ nəşriyyatı, 1963, 123 s.
4. *Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı: Annotasiyalı tövsiyə ədəbiyyat göstəricisi (1950-1968) / Tərt. ed.: A.Əsədullayev; F.Köçərli adına RUK*. Bakı, 1970, 75 s.
5. *Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı: Tövsiyə ədəbiyyat göstəricisi (1969-1990) // Tərt. ed.: Z.Dadaşova; Red.: S.Əhmədova; F.Köçərli ad.* RUK. Bakı, 1996, 64 s.
6. *Bağça yaşlı uşaqlar üçün kitab kataloqu: "Azərkitab"ın mağazalarında satışıda olan kitablar / Tərt. ed.: H.Rzaquliyev; M.F.Axundov ad.* ADK. Bakı: Azərkitab, 1951, 16 s.
7. Əliyev Z.H. *Tövsiyə bibliografik vəsaitlərinin tərtibi metodikası*. Bakı, 1960, 36 s.
8. Əliyev Z.H. *Ümumi bibliografiyaşünaslıq: Dərs vəsaiti*. Bakı, 2001, 143 s.
9. *Uşaq ədəbiyyatı: İbtidai məktəb üçün annotasiyalı kataloq (Müəllimlər, kitabxana işçiləri və ata-analar üçün) / Tərt. ed.: X.Abdullayeva; Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat Məktəblər İns.-tu*. Bakı: Azərnəşr, 1940, 42 s.
10. *Uşaq ədəbiyyatı bibliografiyası: Nəşr olunan ədəbiyyatın siyahısı (1985-1990) // Tərt. ed.: Z.Dadaşova; Red.: K.Aslan; F.Köçərli ad.* RUK. Bakı, 1992, 38 s.
11. <http://www.anl.az>; anl@aznet.org;
12. <http://www.childlibbaku.aznet.org>

X. АГАЕВА

ЗНАЧЕНИЕ РЕКОМЕНДАТЕЛЬНОЙ БИБЛИОГРАФИЧЕСКИХ ПОСОБИИ В ИНФОРМАЦИОННОМ ОБЕСПЕЧЕНИИ ОБРАЗОВАНИЕ. РЕЗЮМЕ

В статье отмечается значение рекомендательной библиографии в системе библиографической информации в области образования и дана информация о методических особенностях этих ресур-

сов подготовленной к публикации в Институте Проблем Образования, Азербайджанском Государственном Педагогическом Университете, Национальной библиотеке имени М. Ф. Ахундова и Детской Библиотеке Республики имени Ф. Кочарли.

Kh. AGAYEVA

**IMPORTANCE OF THE RECOMMENDED
BIBLIOGRAPHIC ALLOCATIONS IN THE PROVISION OF
EDUCATIONAL INFORMATION
SUMMARY**

Importance of the recommended allocations is noted in the bibliographic provision of information of the education and is given information about methodical features of the recommended allocations prepared to publication in the Institute of Educational Problems, Azerbaijan State Pedagogical University, National library named after M.F.Akhundov and Republic Children Library named after F.Kocharly in the article.